

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN
DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot definitieve vaststelling van het voorkeursbesluit betreffende het complex project “Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen”
- Principiële goedkeuring

Hiermee wordt het voorkeursbesluit ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. In het voorkeursbesluit wordt rekening gehouden met de reacties uit het openbaar onderzoek dat was georganiseerd naar aanleiding van de vaststelling van het ontwerp van voorkeursbesluit door de Vlaamse Regering op 17 mei 2019. Het voorkeursbesluit beschrijft de keuze voor één van de onderzochte alternatieven en de motivaties die aan de grondslag van deze keuze liggen. Het geeft ook richting aan de uitwerking van het project in de uitwerkingsfase en omvat een reeks milderende en compenserende maatregelen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Deze nota betreft het beleidsveld Mobiliteit en Openbare Werken, meer in het bijzonder het zeehavenbeleid.

Aan de oorsprong van deze nota ligt de beleidsmatige doelstelling, opgenomen in het Vlaamse Regeerakkoord, om zo snel mogelijk een robuust voorkeursbesluit te nemen voor de realisatie van extra containercapaciteit voor de haven van Antwerpen – inclusief het Tweede Getijdendok – zodat de werken zo spoedig mogelijk kunnen aanvangen. Onderhavige nota geeft uitvoering aan dit voornemen.

Dit complex project heeft als doelstelling de realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen, om de verwachte groei tot 2030 te kunnen accommoderen, de daarmee samenhangende ontwikkeling van industriële/logistieke gronden en de multimodale ontsluiting tot aan het hoofdnet.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Vlaamse overheid zet met de nieuwe procesaanpak voor complexe projecten in op de realisatie van projecten binnen een aanvaardbare termijn en met een zo maximaal mogelijk draagvlak. Met het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, het besluit van 12 december 2014 tot uitvoering van het decreet complexe projecten en het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2015 tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten ter uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning is de regelgeving inzake complexe projecten sinds 1 maart 2015 van kracht.

De Vlaamse Regering nam de startbeslissing van dit complex project op 15 juli 2016. De startbeslissing beschreef uitvoering de doelstelling, beleidscontext, aanpak, scope en het participatietraject. In essentie, stonden drie thema's centraal:

-Containerbehandelingscapaciteit: De noodzaak en de timing van de realisatie van bijkomende containerbehandelingscapaciteit werd onderzocht in een maatschappelijke kosten-baten analyse, opgeleverd in 2015. In deze studie werd de nood voor bijkomende containerbehandelingscapaciteit in de Antwerpse haven geraamd in functie van de verwachte containeroverslagvolumes in de Hamburg – Le Havre range en het marktaandeel dat de haven van Antwerpen kan verwerven. De studie hanteert drie verschillende groeiscenario's voor de toekomstige containeroverslag. De studie concludeert dat er een ruimschoots positieve maatschappelijke waarde ontstaat. Door de aldus voorspelde containeroverslag in de haven van Antwerpen te confronteren met de containeroverslagcapaciteit die momenteel in de haven van Antwerpen aanwezig is, werd duidelijk dat er een concrete vraag zal ontstaan naar bijkomende containeroverslagcapaciteit, ongeacht of er een hoog, gemiddeld of laag groeiscenario voor de Antwerpse haven wordt gehanteerd.

-Industriële/logistieke gronden: De ontwikkeling van containerbehandelingscapaciteit hangt samen met het ontwikkelen van bijhorende industriële/logistieke gronden op het havenplatform. De samenhang volgt uit het economisch weefsel van de haven van Antwerpen, waar de mix tussen goederenbehandeling, logistiek en industrie elkaar onderling versterkt. Zo voeden de maritieme goederenstromen de havenindustrie, wat deze een belangrijk locatievoordeel oplevert. Anderzijds genereert de industriële cluster veel lading hetgeen de hubfunctie van de Antwerpse haven aanzienlijk versterkt. De ontwikkeling van nieuwe containerbehandelingscapaciteit biedt nieuwe kansen voor de verdere uitbouw van de cluster.

-Verkeersverbinding: Zowel de containerbehandelingscapaciteit als de industriële/logistieke gronden dienen te kunnen beschikken over een multimodale verkeersverbinding met het hoofdnet. Het gaat dan om spoorlijnen, wegen en binnenvaartontsluiting. Voor de binnenvaart dient voldoende behandelingscapaciteit te worden ingepland, net als voldoende wachtplaatsen voor de binnenschepen.

De nieuwe procesaanpak onderscheidt vier fases: de verkenningsfase, de onderzoeksfase, de uitwerkingsfase en de uitvoeringsfase. De fases zijn gescheiden door drie vaste beslismomenten: de startbeslissing, het voorkeursbesluit en het projectbesluit. Ter voorbereiding van het voorkeurs- en het projectbesluit vindt telkens een openbaar onderzoek plaats. In het traject van eerste idee tot en met de uitvoering zijn deze fases, beslismomenten en openbare onderzoeken de vaste ankers in het proces.

De startbeslissing van 15 juli 2016 betekende de start van de onderzoeksfase met als doelstelling om een voorkeursalternatief te filteren uit een brede waaier van alternatieven. De voorbije periode vond een breed onderzoek en actorenoverleg plaats om zicht te krijgen op de impact en gevoeligheden van de verschillende alternatieven.

Voor de opmaak van de eerste versie van de alternatievenonderzoeksnota werd uitgegaan van de uitgangspunten van voormelde startbeslissing. Er werd veel tijd, energie en geld geïnvesteerd in overleg en participatie. Over zowel de geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota als de uiteindelijke ontwerprapporten van het geïntegreerd onderzoek werd in de loop van 2017-2019 op

verschillende momenten uitvoerig gecommuniceerd naar zowel actoren, bedrijven als burgers en andere belanghebbenden. Een overzicht van de overlegmomenten werd opgenomen in het voorkeursbesluit. Op die manier werd, net zoals tijdens de verkenningsfase, invulling gegeven aan de principes inzake complexe projecten: open communicatie en transparantie, participatie, maatwerk, oplossingsgericht samenwerken, geïntegreerde aanpak en door de actoren gedragen procesregie.

De ontwerprapporten van het geïntegreerd onderzoek alsook de synthese van deze onderzoeken (opgenomen in de synthesesnota) zijn sinds 17 januari 2017 publiek raadpleegbaar via de projectwebsite: <https://www.mow.vlaanderen.be/extracontainercapaciteitantwerpen/> Op 25 oktober 2018 werd een herwerkte set documenten beschikbaar gesteld.

Rekening houdend met de resultaten van het geïntegreerd onderzoek en verschillende besprekingen met actoren en belanghebbenden werd er door het projectteam een voorkeursalternatief naar voren geschoven en een geïntegreerde projectdefinitie uitgewerkt die de krachtlijnen voor de uitwerkingsfase zal bepalen. Dit voorontwerp voorkeursbesluit werd aan de Vlaamse Regering op 21 december 2018 via een mededeling kenbaar gemaakt.

Het voorontwerp voorkeursbesluit, het ontwerp geïntegreerd onderzoek (incl. S-MER) en de ontwerp synthesesnota werden van 7 januari 2019 tot en met 6 februari 2019 voorgelegd aan de adviesinstanties voor advies conform artikel 11, § 2 van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten. Ter afronding van deze adviesvraag werd op 19 februari 2019 een adviesvergadering georganiseerd waarop de verschillende adviezen besproken werden. Rekening houdend met de verschillende adviezen en de besprekingen op de adviesvergadering werd vervolgens het ontwerp van voorkeursbesluit vorm gegeven. Een antwoordennaota geeft aan op welke wijze rekening is gehouden met de adviezen.

Op 17 mei 2019 werd dit ontwerp van voorkeursbesluit vastgesteld door de Vlaamse Regering. Het ontwerp van voorkeursbesluit, de ontwerp synthesesnota, de ontwerp onderzoeksrapporten waarop de synthesesnota gebaseerd is, waaronder het ontwerp van S-MER en de richtlijnen van de dienst MER werden conform artikel 15 van het van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten onderworpen aan een openbaar onderzoek. Dit openbaar onderzoek liep van 8 juni tot en met 17 augustus 2019.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Dit openbaar onderzoek van het ontwerp van voorkeursbesluit leverde een rits uiteenlopende reacties op. In een antwoordennaota geeft het projectteam aan op welke wijze rekening in het onderzoek en het voorkeursbesluit is gehouden met deze inspraak. Deze antwoordennaota is in bijlage toegevoegd. Rekening houdend met de verschillende reacties werd vervolgens bijgaand voorkeursbesluit vorm gegeven.

Met onderhavige nota wordt het voorkeursbesluit ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Het beschrijft de keuze voor één van de onderzochte alternatieven en de motivaties die aan de grondslag van deze keuze liggen. Het geeft ook richting aan de uitwerking van het project in de uitwerkingsfase. Het voorkeursbesluit houdt de vaststelling in van een op strategisch niveau gekozen alternatief.

Naar aanleiding van bijgevoegde beslissing worden tevens de opnieuw geactualiseerde ontwerprapporten definitief. Zoals steeds worden de rapporten online beschikbaar gemaakt via de projectwebsite.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

De motivatie voor de keuze van het voorkeursalternatief wordt beschreven in hoofdstuk 4 van het voorkeursbesluit. Aan het definitief vastgesteld voorkeursbesluit kunnen ook een aantal rechtsgevolgen verbonden worden. De rechtsgevolgen van dit voorkeursbesluit zijn opgenomen in hoofdstuk 7 van het voorkeursbesluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De onderzoeksfase wordt afgesloten met voorliggende definitieve keuze met betrekking tot het voorkeursalternatief. In de uitwerkingsfase wordt verder in detail onderzocht hoe de realisatie zal gefinancierd worden.

De kosten voor een aantal studies en onderzoeken in de uitwerkingsfase kunnen opgevangen worden binnen de beschikbare middelen van het Vlaams Infrastructuurfonds. Specifiek voor MER-gerelateerde studies werd een overheidsopdracht in de markt gezet. De kost van dit onderzoek noodzakelijk om de uitwerkingsfase te kunnen afronden, wordt geraamd op 3,3 miljoen euro. De kostprijs wordt verdeeld over het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Havenbedrijf Antwerpen NV en de Maatschappij voor de ontwikkeling van de Linkerscheldeover. De kostprijs voor het Departement Mobiliteit en Openbare Werken wordt geraamd op 1,7 miljoen euro.

Ten behoeve van de vaststelling van het ontwerp van voorkeursbesluit werd advies ingewonnen bij de Inspectie van Financiën. Dit werd ontvangen op 16 april 2019. Aangezien bijgevoegd voorkeursbesluit geen budgettaire wijzigingen inhoudt ten opzichte van het ontwerp van voorkeursbesluit dient dit niet opnieuw voor advies voorgelegd te worden aan de Inspectie van Financiën.

Het begrotingsakkoord werd gegeven op 14 mei 2019.

B. ESR-TOETS

Voor de uitwerkingsfase houdt dit voorkeursbesluit een uitgave van 1,7 miljoen euro voor het Departement Mobiliteit en Openbare Werken in, gespreid over drie jaar.

Er is geen advies gevraagd met betrekking tot de ESR impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De goedkeuring van het voorkeursbesluit heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten. De start van de uitwerkingsfase zal dit wel hebben. Dit wordt momenteel opgevangen binnen de bestaande kaders.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

(Niet van toepassing)

4. VERDER TRAJECT

Met het oog op het inwinnen van advies bij de Raad van State is de principiële vaststelling van het voorkeursbesluit van dit complex project aan de orde. Na de verwerking van het advies van de Raad van State kan dan een besluit tot definitieve vaststelling van het voorkeursbesluit van dit complex project aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd. Daarna kan de uitwerkingsfase starten, waarin het voorkeursalternatief verder wordt verfijnd. Uiteindelijk kan dit leiden tot één of meerdere projectbesluiten of omgevingsvergunningen.

Het voorkeursbesluit vervalt van rechtswege als binnen zes jaar na de inwerkingtreding ervan geen eerste projectbesluit definitief is vastgesteld. De overheid die het voorkeursbesluit heeft vastgesteld, kan het door haar definitief vastgestelde voorkeursbesluit opheffen, toch zolang er geen definitief vastgesteld projectbesluit is. De vervaltermijn van zes jaar wordt geschorst zolang een beroep tot vernietiging van het voorkeursbesluit aanhangig is bij de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot principiële vaststelling van het voorkeursbesluit van het complexe project “Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen” in de zin van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten;
- 2° de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS

De Vlaamse minister van Justitie en handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlagen

- voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot principiële vaststelling van het voorkeursbesluit
- definitieve onderzoeksrapporten en synthesesnota
- de (aanvullende) richtlijnen van het team MER
- goedkeuring van het S-MER door het team MER

- het verslag van de adviesvergadering bij het voorontwerp van voorkeursbesluit dd. 19 februari 2019
- de antwoordennota's bij de adviesronde over het voorontwerp van voorkeursbesluit en bij het openbaar onderzoek over het ontwerp van voorkeursbesluit
- Advies Inspectie Financiën
- Begrotingsakkoord